

Udgivet i: Tidsskriftet Adoption og samfund. Nr. 2, april 2007. 31 årgang.

TVÆRFAGLIGT NETVÆRK I NORDJYLLAND TIL ADOPTIVFAMILIER.

Af: Susanne Høeg, Psykolog, Specialist og Supervisor i Børnepsykologi og Psykoterapi, Formand for Nordjysk Adoptionsforum.

FØRSTE ERFARINGSOPSAMLING FOR PERIODEN AUGUST 2005 - 2007

Adoption betyder at tage et barn til sig. Bag ved enhver adoption er der en historie om dybt ulykkelige forhold af personlig, sundhedsmæssig og social karakter og meget stærke menneskelige beslutninger. Adoption er endvidere en livsproces. At være adopteret og være en adoptivfamilie er ikke noget, man holder op med at være. Og det kan have en forskellig betydning for den adopterede og for adoptivfamilien på forskellige tidspunkter i livet.

Mange adoptivforældre har igennem årene givet udtryk for, at der er brug for et sted, hvor grundvilkårene for adoption er velkendte, samt hvor erfaringsopsamling kan foregå - herunder hvilke typer problemer, adoptivfamilier kan have. Det er indtil videre ikke lykkedes i Danmark på trods af, at vi igennem mange år har været et af de store modtagerlande. Forskellige undersøgelser i Danmark har vist, at barnet og familien kan have brug for professionel hjælp, der sætter det eksisterende problem i relation til den adopteredes livssituation før og nu.

NORDJYSK ADOPTIONSFORUM

I Nordjylland opstartede vi derfor i august 2005 et regionalt adoptionsnetværk – Nordjysk Adoptionsforum-, der trods vores geografiske placering er et tilbud til alle adoptivfamilier og forskellige fagpersoner i Danmark.

Nordjysk Adoptionsforum består af ca. 40 frivillige tværfaglige professionelle. Vi er sundhedsplejersker, psykolog, talepædagoger, læger, fysioterapeuter, musikerterapeut, socialrådgivere, pædagoger, og forskere fra Aalborg Universitet, som til dagligt arbejder med børn, unge og voksne på forskellige arbejdspladser i Nordjylland.

En stor del af os er ud over vores forskellige uddannelser indenfor børne- og familieområdet også selv adoptivforældre. I vores samlede adoptivbørneflokk er den yngste ca. 1 år og netop hjemkommet, og de ældste adoptivforældre har været bedsteforældre i mange år. Som samlet gruppe har vi således en erfaring med adoptivfamilier, der spreder sig over generationer. De medlemmer som i Nordjysk Adoptionsforum ikke selv er adoptivforældre, er med fordi de i deres daglige arbejde har været i kontakt med adoptivbørn og familier og har oplevet dette berigende for dem selv som mennesker, men også fordi de har kunnet se, at der var et behov for særlig opmærksomhed.

Vores fælles ønske er, at kunne være med til at implementere den viden, vi hver især og tilsammen har med adoption, og vi stiller os derfor til rådighed for kommende og nuværende adoptivfamilier med rådgivning og information.

FORMÅL MED NORDJYSK ADOPTIONSFORUM

Vi er et forum, hvor adoptivfamilier – forældre samt unge og voksenadopterede på nuværende tidspunkt kan få telefonisk rådgivning og information om adoptionsrelaterede spørgsmål. Vi er endvidere et forum, der arbejder for at øge interessen for tidlig forebyggende indsats omkring adoptionsrelaterede spørgsmål.

Vi er et forum:

- Hvor adoptivfamilier, unge og voksne adopterede kan få rådgivning og information om adoptionsrelaterede spørgsmål
- Hvor forskellige fagpersoner – f.eks. sundhedsplejersker, pædagoger, lærere – som arbejder med adopterede eller har interesse for adoption, kan få rådgivning og information
- Der arrangerer kurser, temadage og foredrag om adoptionsspecifikke områder for
  - Adoptivfamilier
  - Unge og voksne adopterede
  - Fagpersoner, der er i kontakt med børn og unge som er adopterede

Vi vil opsamle adoptionsrelateret viden og erfaring til gavn for nuværende og kommende adoptivfamilier

ADOPTIONSRÅDGIVNING - POST ADOPTIVE SERVICES (PAS)

Begrebet Post Adoptive Services dækker over den hjælp, der i et samfund er til rådighed for adopterede og deres forældre i forbindelse med de problemer som kan relateres til en situation, der er anderledes for den adopterede og dennes familie på grund af den adopteredes særlige situation. I Danmark er tilbud om rådgivning og behandling almindelige tilbud oftest uden specifik viden om adopteredes særlige grundvilkår. Mange adoptivforældre oplever imidlertid ofte, at det offentlige system ikke har tilstrækkelig viden, om de særlige forhold, der kan gøre sig gældende for adopterede og deres familier.

Da adoptivfamilierne og deres børn er spredt ud over hele landet, vil det være de færreste professionelle, der i deres dagligdag får erfaring med den bredde af viden, der er behov for indenfor adoptionsområdet. Det er således vigtigt, at få skelnet mellem det særlige, der kan kendetegne adoptionsspecifikke problemområder i forhold til andre børne- og unge/familie problemområder.

ADOPTIVFAMILIENS UDFORDRINGER

For de fleste adoptivforældre/adoptivbørn går det hele stort set uproblematisk. Ikke desto mindre kan mange adoptivforældre i perioder have brug for at tale med adoptionskyndige professionelle om stort og småt, især fordi de ofte ikke kan bruge deres egne forældre, eller det nære netværk, da de nærmeste oftest har erfaring med at have viden om det at få et biologisk barn.

Som vi ved, har mange af børnene oplevet mistrivsel, forskellige mere eller mindre alvorlige sygdomme, sult, manglende optimal stimulering og kontakt og afsavn inden adoptionen. Børnene som kommer til os, er børn som overlever på trods af skæbnen

Forskellen på at adoptere et barn og få et biologisk barn handler ikke kun om, ikke selv at have født barnet, eller om at barnet ser anderledes ud, men også om at barnet har en livshistorie før adoptionen med forskellige former for traumer og utilstrækkelig stimulering. Vi ved også, at disse traumatiske oplevelser ikke bare overstås, men kan dukke op i forskellige sammenhænge senere i livet.

HVAD KAN VI TILBYDE KOMMENDE OG NUVÆRENDE ADOPTIVFAMILIER

Med Nordjysk Adoptionsforum ønsker vi derfor at kunne medvirke til at løse problemer så tidligt som muligt, og der kan tages kontakt til os, når adoptivfamilier og andre professionelle omkring adoptivfamilien har brug for adoptionsrådgivning og information. I vores netop trykte pjeces skriver vi således:

Du kan henvende dig:

- før og efter dit barns hjemkomst.
- hvis du er bekymret for den gensidige tilknytning mellem dig og dit barn.
- med spørgsmål om opdragelse, forælderrolle og konflikter i din adoptivfamilie.
- ved overgange i dit barns liv f.eks. fra småbarn til daginstitution, fra daginstitution til skole.
- med spørgsmål om dit barns sundhed, følelsesmæssige udvikling, sprog, motorik/ sansemotorik eller problemer med indlæring.
- med spørgsmål om identitet, pubertet og etnisk tilhørsforhold.
- med andre adoptionsrelaterede spørgsmål.
- hvis du er adopteret og har brug for støtte f.eks. spørgsmål som identitet, etnisk tilhørsforhold, eller hvis du har brug for at tale om dine overvejelser om at søge dine biologiske rødder.
- hvis du i dit arbejde som pædagog, lærer eller sundhedsplejerske er i kontakt med adoptivfamilier eller adopterede og i den forbindelse føler, at du har brug for råd og information.

HVORLEDES ER DET GÅET MED OG I NORDJYSK ADOPTIONSFORUM

I perioden august 2005 til januar 2007 har vores aktivitetsniveau set ud som følgende:

Mødevirksomhed

Siden august 2005 har vi holdt ca. et møde hver 2. måned. I starten mødtes vi en gang månedlig for at lære hinanden at kende og for at få mulighed for at få grundige og fælles drøftelser af, hvorledes vi skulle få dette forum op at stå og for at finde et fælles grundlag. Vi er et frivilligt forum, og alle medlemmerne har også deres aktive daglige arbejde og familieliv. Forventningen til det enkelte medlem er derfor, at den enkelte blot bidrager med det, man er i stand til på det givne tidspunkt. Vi forestiller os, at vi er et forum som skal kunne holde i mange år, således at vi kan få den langsigtede erfaringsopsamling med. Nogle af medlemmerne er således langt mere aktive end andre, og nogle har også mere specialiseret viden end andre. Men alle bidrager med det, de kan få tid til, og indenfor det område de særligt har viden om. Men grundlæggende ønsker vi alle at få mere viden indenfor adoptionsområdet.

Sundhedsplejerskerne har været særlig aktive med hensyn til rekruttering af denne særdeles relevante faggruppe. Der nu er mindst én sundhedsplejerske repræsenteret i hver af de nye 11 kommuner i Nordjylland. Sundhedsplejersker er da også den gruppe som er repræsenteret med det største antal medlemmer, og som også er det naturlige kommunale tilbud alle nyblevne familier får. Dette vil kommende adoptivfamilier få stor glæde af i Nordjylland, idet adoptivforældrene nu vil blive mødt med en faggruppe som har særlig opmærksomhed på det særlige, det er at være en nybleven adoptivfamilie.

Pjecegruppe

Vi er fem medlemmer som har arbejdet med vores pjece. Den er netop blevet trykt og klar til at blive udsendt. Det var en lang proces at få skrevet den, idet det var gennem dette arbejde, at vi stille

og roligt fik fornemmelse af, hvem vi gerne ville være, og hvad vi gerne ville kunne tilbyde. Vores drøftelser blev herefter evalueret i storgruppen ved fællesmøderne, således at alle fik samme fornemmelse og indblik i processen.

I den forbindelse blev der ligeledes nedsat en gruppe som skulle undersøge muligheden for at få fondsmidler til at få trykt vores pjece, hvilket også lykkedes.

Vi har efterfølgende fået etableret vores tværfaglige telefonrådgivning, hvor der kan ringes til 12 forskellige adoptionsvidende rådgivere som efter behov kan henvise videre til andre tværfaglige medlemmer i Nordjysk adoptionsforum, andre relevante faggrupper i Nordjylland eller i resten af landet.

Foredrag i forhold til adoptivfamilier.

Vi har afholdt to foredrag for adoptivfamilier i A&S, Nordjylland. Den ene dag var med emnet: Psykologisk rådgivning og behandling til adoptivfamilier ved psykolog Susanne Høeg.

Den anden dag var ligeledes for adoptivfamilier med emnet ” Kom og spørg om stort og småt vedr. dit barns trivsel og udvikling og adoptionsrelaterede spørgsmål” ved tværfagligt team sygeplejerske Lotte Fock, talehørepædagog Pia Nordam-Ullitz og psykolog Susanne Høeg.

Susanne Høeg har endvidere holdt et heldagsforedrag på Aalborg Universitet og et heldagsforedrag for amternes adoptionsrådgivere i Danmark med emnet: Psykologisk rådgivning og behandling til adoptivfamilier.

Foredrag i forhold til os selv.

Vores to børne-fysioterapeuter Birgit Meyer og Britt Thorn har holdt et aftenmøde, hvor de fortalte om børns sansemotoriske udvikling med speciel forståelse på det lille adoptivbarn og senfølger af mangelfuld sansemotorisk udvikling og betydningen af dette i dagligdagen.

Sundhedsplejerske Lotte Fock har endvidere holdt et aftenmøde, hvor hun fortalte om sin undersøgelse af adoptivbørns somatiske trivsel.

Psykolog Susanne Høeg har haft et fyraftensmøde med sundhedsplejerskerne med emnet: Hvilke forventninger kan adoptivforældrene have til sundhedsplejersken, og hvad kan sundhedsplejersken tilbyde adoptivfamilien.

Samarbejde med A&S i Nordjylland, A-C Børnehjælp, DanAdopt og amtets adoptionsrådgivere.

Vi har haft ståt glæde af, at socialrådgiver Evelyn Thrane i perioden både har været formand for A&S i Nordjylland og været medlem i Nordjysk Adoptionsforum. Det har givet en naturlig sammenhæng for både adoptivforældrene og for os i Nordjysk Adoptionsforum – ikke mindst i forhold til at holde sig ajour med adoptionsområdet generelt.

Adoptionsrådgiverne i Nordjylland holder jævnlige møder med psykolog Susanne Høeg med henblik på at holde os opdateret på adoptionsområdet samt drøftelser af fremadrettede behov for kommende og nuværende adoptivforældre.

De to adoptionsformidlende organisationer inviterede psykolog Susanne Høeg til at deltage i arbejdet i Kina med henblik på at give dansk viden og erfaring om børns psykiske udvikling for at forbedre forholdene for de forladte børn på de kinesiske børnehjem. Denne viden blev formidlet dels ved en workshop i CCAA i Beijing sammen med projektmedarbejder Ina Lykke Jensen, AC Børnehjælp og Souschef Marianne Wung-Sung, DanAdopt og dels ved en konference i Shanghai med temaet ” Prevention of mental dysfunction at Children and Youth in Social Welfare Institutions” ved Marianne Wung Sung og Susanne Høeg.

Psykolog Susanne Høeg blev i perioden bestyrelsesmedlem i den ene af de to adoptionsformidlende organisationer DanAdopt.

Telefonrådgivningen

Efterspørgslen har været stor. Vi har i perioden haft mere end 100 telefonhenvendelser. Alle henvendelser har vist sig at være særdeles berettiget, og de har omhandlet spørgsmål som både har krævet adoptionsviden på generalist niveau - men i høj grad også på specialistniveau. Ved mange af henvendelserne er det endvidere meget berettiget at kunne henvise videre til andre tværfaglige medlemmer i Nordjysk Adoptionsforum. Henvendelserne har omhandlet følgende adoptionsrelaterede områder:

- Den første svære tilpasnings- og tilknytningsperiode for barnet og den nybagte familie
- Børn med særlige somatiske og fysiske sygdomme
- Børn i dårlig fysisk og psykisk trivsel med manglende fysisk vækst
- Overgang og pasning i dagpleje/daginstitution samt skolestart
- Adoptionsoplysninger i forhold til barnets alder
- Sprogskift og sprogstimulering ved sen adoption
- Indlæringsvanskeligheder/specifikke vanskeligheder
- Psykiske problemer
- Psykosociale problemer
- Pubertetsproblemer
- Anbragte børn uden for hjemmet
- Unge med svage kompetencer i forhold gældende sociallovgivning
- Unge der er over 18 år som har særlige sociale behov herunder forældresamarbejde
- De voksne adopterede
- Problemer i familien
- Mødet med de professionelle omkring børnene/de unge
- Supervision og information generelt

TVÆRFAGLIG ADOPTIONSRÅDGIVNING

Vores erfaringer fra Nordjysk Adoptionsforum er, at et sådan forum er meget berettiget. Det er så vigtigt, at få den nybagte adoptivfamilie til at fungere så optimalt fra start som muligt. Når man som adoptivforældre står med et ofte ældre barn end et spædbarn, som forældrene først skal til at lære at kende, kan det måske være svært at se, om det er et barn, der reagerer normalt på en svær start i livet, eller om der er alvorligere vanskeligheder af sundhedsmæssig, psykologisk eller social karakter. Mange forældre mangler endvidere adoptionsvidende støtte i deres naturlige netværk.

Ud fra et sundhedsfagligt og sundhedsmæssigt forebyggende syn ved vi, at børnene kan være præget af forskellige sygdomme og infektioner. For at forebygge og imødegå sundhedsproblemer har det været rigtigt glædeligt, at vi har fået tilknyttet tre adoptionsvidende læger og mange sundhedsplejersker til netværket.

Erfaringer viser også, at adoptivforældre i høj grad kan bruge psykologisk og pædagogisk rådgivning og intervention fra adoptionsvidende psykolog, talepædagog og pædagoger. For mange adoptivforældre er det vigtigt i den første omstillingsproces at få relevant psykologisk adoptionsrådgivning, der kan hjælpe med at se, hvornår et frustreret barn er "sundt" frustreret og som bare reagerer over voldsomme omvæltninger i livet, i forhold til hvornår et barn er mere følelsesmæssigt skadet af sin barske start i livet. Forældrene har ligeledes et stort behov for at få støtte til at komme videre med dette. Forældre kan også have forskellige bekymringer i forhold til den almene personlighedsudvikling typisk i forbindelse med overgange i barnets liv. Det kan være overgange fra småbarn til daginstitution til skole til pubertet og ikke mindst i forhold til etnisk

tilhørsforhold. Børnene /de unge kan også have lettere og sværere problemområder indenfor den sociale, kognitive og emotionelle udvikling.

De adoptivbørn som har specifikke vanskeligheder eller er psykisk og fysisk handicappede kan have brug for særlige specialpsykologiske/pædagogiske foranstaltninger, og adoptivforældrene kan have brug for adoptionsvidende socialrådgivere, idet det er vigtigt at tænke forebyggelse frem for behandling. Flere adoptivforældre har endvidere haft brug for særlig rådgivning i forbindelse med at deres børn skulle anbringes uden for hjemme.

Det er ligeledes meget relevant at være opmærksomhed på børnenes tale-sprogsmæssige udvikling, idet undersøgelser har vist, at de børn som bliver adopteret sent, kan have laguner i deres sprogforståelse og derved kan få indlæringsproblemer senere, når de skal lære at læse og skrive. Mange forældre har givet udtryk for stor glæde ved at kunne få netop talepædagogiske bistand også.

Mange forældre efterlyser endvidere kvalificeret rådgivning og information af fysioterapeutisk/sansemotorisk karakter til deres børn som af gode grunde kan være motorisk/sansemotorisk understimulerede, og her er det også så godt, at vi kan henvise til vores to børnefysioterapeuter.

Nordjysk Adoptionsforum kan kontaktes ved at tinge til:

- Psykolog Susanne Høeg, mandage, kl. 20.00 – 21.00. Tlf. 30 28 29 03
- Sygeplejerske Lotte Fock, søndage, kl. 20.00 - 21.00. Tlf. 98 38 12 35.
- Pædagog Anette Paschke Thorup, mandage, kl. 19.00 – 20.00. Tlf. 98 11 30 31.
- Pædagog Jane Wieben, torsdage, kl. 19.00 -20.00. Tlf. 98 39 11 17
- Talehørekonsulent Pia Nordam-Ullitz, tirsdage, kl. 20.00 – 21.00. Tlf. 51 25 12 44.
- Talehørekonsulent Anni Mackenhauer, tirsdage, kl. 19.30 – 20.30. Tlf. 29 43 84 81
- Sundhedsplejerske Lene Hjorth, tirsdage, kl. 18.00 – 19.00. Tlf. 26 39 26 65
- Socialrådgiver Evelyn Thrane, onsdage, kl. 20.00 – 21.00. Tlf. 98 32 38 54.
- Socialrådgiver Karen Funch, søndage, kl. 10.00 – 12.00. Tlf. 98 11 44 28.
- Læge Marianne Siersbaek, E-mail: siersbaek.engel@dadlnet.dk
- Børnefysioterapeut Birgit Meier. Tlf. 98 29 69 87 (lige uger)
- Børnefysioterapeut Britt Thorn. Tlf. 98 29 66 41 (ulige uger)